

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

5 Quot, & quae ad substantiam donationis specte[n]t.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

lenta ac peculenta, quæ intra biduum aut triduum consumi possunt. *C. statum. c. insuper de rescrip. in sexto. & Glossa ibidem.*

Præterea Clientes nihil donare queunt Aduocatis, lite pendente. *l. Quisquis, C. de postulando vbi Salicetus addit Aduocato fas esse à cliente aliquod exigui munus accipere.*

Vitium queritur, An is qui iuratus, & mutus simul est, donare queat, inter viuos? Donare potest, at causa mortis non potest, si à natura vitium sit: secus si vitium casu contingit. *l. Discretis, C. Qui testamentum facere possunt. Et qui tantum est iuratus, vel tantum mutus donare non prohibetur. l. Qui id quod, §. Mutus, ff. de donat.*

De rebus, quæ donari possunt, aut non possunt.

CAPVT IV.

PRIMO queritur, An res corporis ex parte donari queant? Respondeo, donari posse omnes res, quæ in commercium humanum veniunt, aut quarum dominium ex viuo ad alterum transferri potest, vbi sint corporeæ, siue non corporeæ res, veluti, si donationis causa cum debitor meo pacifera, ne ante certum tempus ab eo petam. *l. In adu. ff. de donat. Potest etiam spes habendi rem reuocari, & donatione transferri. l. Spem futura actionis. Et si quis argentum, C. de donat. Ratio huius est, quia potest donare & ad alium transferre actionem, quam habet. l. Si nominis.*

Item ius litigandi donari potest, dummodo ne potentiori doneatur: qui enim donat, incidet in Edictum, *C. de alienatione mutandi iudicii causa.* Possunt idem donari res singulares, & quæ vniuersitatem habent. Præterea potest res vel ex toto, vel ex parte donari, & potest dominium rei ad alterum donatione transferri, vbi iuncta, vel vbi solo retento.

Secundo queritur, An res aliena donari queat? Respondeo cum Hostiensis *tit. Pro donato*: Rei alienæ donatio valet, quod attinet ad viciationem, hoc est, valet, ita vt non dominium confestim, sed viciandi ius & titulus transferatur: non valet autem, ita vt vero domino statim nocent. *l. 2. C. de donat.* Si querat, an donator, i. de Euctione obligetur? Respondeo, aut donatio incipit à traditione rei, aut à promissione de re donanda. Si quis promittat se rem donaturum, ea que sit aliena, cum fuerit eucta, iure cogitur alteram donare. *Glossa in l. Aristo, §. vltimo, ff. de donat.* Si vero donat, & simul ita dicit rem, lege de Euctione non tenetur, nisi ex pacto sese obligauerit, hoc est, sciens rem alienam dedere: tunc contra donatorem, potest agi actione de dolo. Vnde in *dist. l. Aristo, §. vlt. ff. de donat. in legimus*: Labeo ait: (si quis mihi rem alienam donauerit, in que eam sumptus magnos fecerim, si ea mihi euincatur, nullam mihi actionem contra donatorem competere: plane de dolo posse me aduersus eum habere actionem, si dolo fecit,) sic ibi: secundum conscientiam autem possum in penam retinere.

Tertio queritur, An qui præsit Ecclesiæ, possit res Ecclesiæ donare? Non potest. *c. sine exceptione 12. q. 2. & cap. 1. de donat.* nisi donet benemeritis de Ecclesiâ. c. Si quos, in eadem causa, & questione, quia tunc non proprie donat, sed potius repedit gratiam bene merito, *l. Aquilinus Re-gulius, ff. de donat. & l. Sed si lege, §. consulur, ff. de test. hereditatis.* Nihilominus tamē si bona Ecclesiæ in obita sint, ex quibus donatio remuneratori fieri queat, non est aliquid ex rebus immobilibus donandum, vt docent scriptores in *l. Iulianus, C. de Sacrosanct. Eccles. cap. vlt. de peculio clerico. & l. Ion, conf. 116. volum. 4. & merito debent aquariæ rem donatam, ex latum. 2. de Testam.*

Quarto queritur, An Patronus Ecclesiæ ius nominan-

di & offerendi clericum, quod passim dicitur ius presentandi, possit alteri donare, siue ad alterum donationem transferre? Respondeo, si donet absque Episcopi consensu, irritam esse donationem, valere tamen, si Episcopi voluntate facta sit. *Decius conf. 41. vbi tradit, communem esse sententiam. Rochus in tract. de iure Patrona. in verbo. (Pro eo) q. 2. n. 3. Lambertus de iure patrona. lib. 6. par. 2. q. 6. principali art. 2. Et hoc locum habet in eo, qui tale ius laico donauerit. Nam ius patronatus potest laicus Ecclesiæ, vel Monasterio, vel Religiosorum conuenit liberaliter donare etiam extra Episcopi consensum. cap. 1. de iure Patrona. in sexto. & c. illud, de iure patrona. Ioan. Andreas, Abbas & alii in c. illud, eod. tit. & cap. eod. tit. in sexto: dummodo tamen donatio fiat, beneficio vacante, cap. vlt. de concess. preben. & cap. illud, de iure patron. & ibid. Panormitanus n. 6. Nam sicut is, qui habet ius conferendi beneficium, concedere nequit beneficium vacaturum, sic nemo potest alteri dare potestatem conferendi, vel nominandi, & offerendi clericum ad beneficium, antequam vacet, c. constitutus de concess. preben. alioqui enim daretur occasio optanda, & captanda mortis.*

Quinto queritur, An hæreditas viuentis donari queat? Non potest. *l. Quidam, §. vlt. ff. de donat.* cuius legis verba sunt: (Donationem quidem patris bonorum proximè collateralæ viuentis nullam fuisse constabat: verum ei qui donauit, ac postea iure patris successit: quoniam aduersus bonos mores, & gentium felicitatem, actiones hæreditarias in totum denegandas respondit.) Sic ibi. Vnde qui hæreditatem viuentis donat, ea hæreditate indignus est.

Sexto queritur, An quis possit donare rem obligatam alteri tanquam domino, cuiusmodi est res censui supposita, vel in feudum, vel in emphyteusim accepta? Respondeo non posse sine consensu expresse, vel tacite eius, cui est res obligata, nisi certis in causis, de quibus alibi.

Quot, & qua ad substantiam donationis spectent.

CAPVT V.

PRIMO queritur, An donatio ad suam substantiam postulet consentam eius cui fit? potest Donationis substantia requiritur vniuersus consensus, tum eius, qui donatur, tum eius, qui accipit: quia necesse est, vt quis donationem sibi factam, ratam, & acceptam habeat. Vnde sit, vt donatio sit irrita & inanis, quæ sit ignorant, aut ei qui consensum prestare non potest, veluti ament, furioso, infanti, vt colligitur ex *l. Absenti, ff. de donat.*

Secundo queritur, quid sit dicendum, si donatio fiat alicui, qui præsens est, & tacet, is ne pro consentiente habendus erit, ita vt donatio valeat? *Decius in rubrica C. de pa. illis sentit donationem irritam esse. Idem asserit Tiraquel. in l. si vnquam, C. de Reuocatis donat. in verbo libertis, nu. 54.* Respondeo, donationem subsistere, quia eo ipso consentire videtur, iuxta id, quod habetur in *l. qui partitur, ff. Mandati.* Vnde constat, donationem posse fieri præsentis, & tacenti, & qui tacet, consentit in us, quæ ad eius utilitatem spectant, & rata est talis donatio, quia nunc fieri potest nudo pacto iuxta. *l. Si quis argentum, C. de donat. & communem esse sententiam, testantur Cagnolus in l. Semper, qui non prohibet nu. 3. ff. de regul. iur. Coarct. in rubri. de testam. par. 3. n. 13. lib. 4. Selecta sentent. ibi. Vtrum si donantis, & Iulius Cuius q. 14.*

Tertio queritur, An si quis donet absenti, cuius nomine tabellio, siue, vt dicitur, notarius, stipulatur, & acceptam habet donationem, valeat donatio? Ratio dubitandi est, quia vnus pro altero stipulatur iure communi non potest? Respondeo, ratam & firmam esse donationem,

quia

quia tabellio potest pro alio stipulari, ita ut per ipsum altera actio sine cessione quærat: *l. 2. ff. Rem pupilli soliam fore, & Iul. Clarus, lib. 4. sentent. §. Donatio, q. 13.* testatur hæc communem esse sententiam.

Cæterum in hac re sunt aliquæ, eæque non parvi momenti quæstiones solvenda. Nam quamvis dubitandum non sit, quin talis donatio iure communi consistat, & actio sine cessione quærat: attamen difficultas est, numquid antequam Titius, V. g. abfens, cui donatio facta est, ratam & acceptam habeat donationem, ipsa donatio perfecta censeatur, ita ut sola voluntate donatoris reuocari nequeat. Hanc quæstionem tractant late Covarruias in *Robrica de testam. par. 3. n. 13.* Antonius Gomes *tom. 2. Variar. res. sol. cap. 4. num. 2. §. 2.* & Iulius Clarus *quæst. 13.* Dux sunt opinionones, una est, eam reuocari non posse, & quamvis donator reuocet, nihil impedire, quin Titius postea ratam & acceptam habere queat. Ita Paulus. Gorad. Aufser. Bal. Atret. Socius iunior, Decius apud Covarruiam. Altera sententia est, eam donationem reuocari posse, quam tunc Caiognolus, Alciatus, Albericus, Tiraque. quos citat Iul. Clarus, qui dicunt, hanc esse communem. Nihilominus prima sententia est modo communis, teste Iulio Claro, eaque est tenenda, ut docet Covarruias, & ipse Iul. Clarus.

Difficultas item est, quid iudicandum sit, quando donator, antequam Titius acceptam donationem haberet, reuocauit, & rem ipsam donatam Titio, alteri, videlicet Seio, tradidit, an valeat secunda donatio Seio facta? Dux quoque sententiæ sunt: una est, primam donationem valere, & proinde Seio rem esse auferendam, & tradendam Titio. Socius maior *conf. 18. post numerum 12. vers. Non obstat tertia, lib. 2. vbi dicit*, hanc esse communem sententiam, licet magna sit auctoritas Pauli & Decii, oppositum dicentium. Altera est, asserentium secundam donationem præferri primæ: & hæc est venio, ut ait Iul. Clarus: quoniam etiam si facta esset donatio Titio præfenti, & acceptam habenti donationem, adhuc potius Seio haberet, si ei facta fuisset secunda donatio, & tradita res, iuxta regulam in *l. Quoties. C. de rei vindict.* Quare si utriusque abfenti Titio, & Seio sit donatio, primo quidem Titio, secundo Seio, & neutri res tradita est, potiores partes sunt Titio, eique tradenda res est, quamvis Seius prius ratam, & acceptam donationem habuisset.

Est etiam difficultas, quid dicendum sit, quando Caius donator non reuocauerit donationem: neque rem ad alium donatione transfuit: Titius vero, cui abfenti facta est donatio, tabellione, siue notario stipulante, decellit, antequam eam ratam & acceptam haberet, hæres ne ipsius Titii de mortui poterit donationem acceptam habere? De hac etiam Covarruias, & Iul. Clarus, *locis supra citatis*, difficultate tractauerunt. Paulus & alii, teste Covarruias sentierunt, non posse hæredem Titii post habitum ipsius Titii consensum in prædicta donatione præstare, ac proinde donationem voluntate donatoris reuocari.

Sed certe verius est, quod docent Covarruias & Iulius Clarus, prædictam donationem, quod attinet ad donatorem, fuisse perfectam, nec posse voluntate donatoris rescindi, quamvis acquisita Titio non fuerit. *l. Si tibi abfenti de præben. in sexto. §. l. Aristo. de donat. c. l. per fundum. ff. de seruit. rustic. præd.* Et iure, quæ ad hæredes pertinet, potest hæres ratam habere, quod nomine defuncti fuerit actum. *l. Si sine. §. Si procurator. ff. Rem ratam habere. Dignus in Reg. Ratum. q. penult. de Regul. iuris in sexto.* Sic etiam Bartol. Decius, Curtius iunior, teste Couat. in *eod. loco.*

Quæritur quoque, quidnam donata re aliqua veniat in donationem? Respondeo, venire quæcumque pertinent ad rem donatam, ut donato castro, iurisdicção quoque donata censetur. *Parif. cons. n. 17. volum. 1.*

Potest in *l. cum de donatione. ff. de donat.* Sic habetur: (cum de donatione quæritur, neque partus nomine, neque fructuum, neque pensionum, neque mercedum vlla donatio esse videtur facta.) Hanc legem explicat sic Glossa: cum quæritur an donatio sit facta vltra modum, an secus, non

spectatur si ancilla donata pariat, vel fructus faciat res donata, vel pensiones, vel mercedes, ex re donata proveniant, ut ex hoc videatur donatio maioris quantitas. Et in *l. in adibus. §. ex rebus dicitur*: (Ex rebus donatis fructus perceptus in ratione donationis non computatur: si verò non fundum, sed fructus perceptionem tibi donem, fructus etiam percepti veniunt in computationem donationis.)

Quæritur quoque, An in computationem donationis necessaria sit insinuatio? Certè iure communi ad substantiam donationis, quæ excedit quantitatem quingentorum solidorum, requiritur insinuatio, ac proinde scriptura. *Azo in summa, C. de Donat. Iul. Clarus q. 13. c. 10. §. 17.* immò si tempore, quo fit insinuatio, agnati præfentes repugnant, dicentes dolo, vel fraude esse donationem extortam, aut factam temere, tunc omnino iudicis decertum donatio requirit. *Baldus in l. Nequequam. §. vbi decretum. ff. de offic. Consulis.*

Sexto quæritur, An donatio nudo pacto perficiatur? Respondeo: olim quidem Donatio non perficiebatur nisi stipulatione, aut præfenti traditione rei: at Iustiniani Imperat. lege & constitutione. *l. Si quis argentum. §. vlt. C. de donat.* donatio consensu perficitur, & nudo pacto, hoc est, simpli promissione, qua quis promittit se velle, ut id, quod donat, fiat accipientis, nec vilo casu ad se reuertatur. Ex hac simpli promissione statim datur actio ei, cui res donata est, quamvis non tradita ad consequendum id, quod donatum est. Interim tamen donator non prohibetur rem alteri loco pignoris obligare. *l. vlt. §. Lucius. ff. de donato. vel alteri vendere. l. Quoties. C. de rei vindict.*

De insinuatione, quæ in Donatione requiritur.

CAPIT. VI.

Primo quæritur, Quid nomine insinuationis in donationibus intelligatur? Sciendum est in *l. Sancimus. C. de donat. decretum* fuisse, ne vlla donatio, quæ esset infra trecentorum solidorum quantitatem, insinuatione indigeret. Sed postea quantitas aucta est. Nam in *l. Si quis pro redemptione. §. vlt. C. de donat.* constitutum est, ut solùm esset insinuatio necessaria in donatione, quæ esset vltra quingentorum solidorum quantitatem. Necessè igitur est iure communi, ut insinuatione comprobetur donatio, quæ quingentorum solidorum quantitatem excedit: alioquin citra insinuationem irrita esset, & inanis. Et olim ante Iustinianum Imperatorem donatio facta vltra ducentorum solidorum quantitatem sine insinuatione vim non habebat. *l. Sancimus. C. de donat.*

Potest quingentorum solidorum aureorum quantitas, continebat summam octingentorum aureorum, vel ut vulgo dicitur, octingentorum scutorum, ut habet communis opinio, teste Iulio Claro *libro 4. sentent. §. Donatio, qu. 13.* Et teste Covarruias, *lib. 1. varia. res. solut. c. 11. §. 4. lib. cap. 3. §. 2. n. 5.*

Solidus aureus tempore Iustiniani Imperat. & aliorum Cæsarium post Constantinum Magnum, æstimabatur decem & septem denariis argenteis, vnde quingenti solidi, quos poterat quis absque insinuatione donare, continebant summam octingentorum & quinquaginta aureorum, si singuli aurei valeant decem & septem denarios argenteos, hoc est, decem & septem Iulios Italicos, siue decem & septem nummos Regulares argenteos Hispanicos.

Insinuatio autem in Donatione est, cum iudex suo consensu & auctoritate donationem approbat, ut dicit Albericus in *illud. C. de Sacrosanct. Eccles.* Hæc autem